

แนวทางการส่งเสริมการศึกษาต่อนอกระบบของเยาวชนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

**The Conceptual Direction on the Promotion of the Youth Extension to
Non-Formal Education of Phuket Non-Formal Education Center,
Muang District, Phuket Province**

เกรียงศักดิ์ โชติอัครคี¹⁾ สะอูตี มะดีเยาะ¹⁾ จินดา รุ่งโรจน์ศรี¹⁾ สุนันทา คันธานนท์²⁾ และสดชื่น ชาวชุมชุม²⁾

¹⁾ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

²⁾ อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาธุรกิจศึกษาและอาจารย์กลุ่มวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Email : Kung42 @gmail.com E-mail :chouchomnum.s@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อรวบรวมสาเหตุที่ทำให้เยาวชนในชุมชนไม่นิยมเรียนต่อที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 2) เพื่อศึกษา ระดับการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 6 ด้านคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการรับสมัคร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดทำทะเบียน และออกหลักฐานทางการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านบุคลากร และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการศึกษาต่อนอกระบบของเยาวชน ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ต พบว่า

1. สาเหตุที่ทำให้เยาวชนในชุมชน ไม่นิยมเรียนต่อที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต คือ 1) เยาวชนที่มาจากครอบครัวยากจน พ่อแม่ ให้ออกทำงานหาเลี้ยงครอบครัวมากกว่าจะให้เรียนต่อที่ศูนย์ฯ 2) เกิดจากการยอมรับและการคล้อยตามเพื่อนในการเรียนต่อในระบบมากกว่านอกระบบ 3) ครอบครัวเยาวชนที่ยากจนเมื่อมีรายได้มากขึ้นมักส่งบุตรหลานเรียนในระบบมากกว่าเรียนที่ศูนย์ฯ 4) เยาวชนที่มุ่งสายอาชีพจะเรียนต่อที่วิทยาลัยอาชีวศึกษา มากกว่าเรียนที่ศูนย์ฯ เพราะเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน 5) เนื่องจากถนนหนทางในจังหวัดภูเก็ตเจริญเชื่อมถึงชุมชนเกาะแก่งแหล่งกันดาร ทำให้เยาวชนส่วนหนึ่งเข้ามาเรียนในโรงเรียนประจำจังหวัดมากขึ้น 6) ปัจจุบันการศึกษาในระบบเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างกว้างขวางทันสมัยกว่าการศึกษานอกระบบ 7) หลักสูตรการศึกษานอกระบบรวบรัด ทำให้ความรู้ไม่แน่น เยาวชนวิตกว่าจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ 8) ขาดการแนะแนวมุ่งใจให้นักเรียน-เยาวชนเรียนต่อนอกระบบที่ศูนย์ฯ 9) เงินกองทุนสนับสนุนการศึกษานอกระบบไม่เพียงพอ 10) การประชาสัมพันธ์กิจกรรม และการรับสมัครนักศึกษาของศูนย์ฯ ไม่ครอบคลุมชุมชนในพื้นที่บริการ

2. ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) คือ เยาวชน ผู้ปกครอง บุคลากร และนักศึกษาศูนย์ฯ เห็นว่าการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเห็นว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดทำทะเบียนและออกหลักฐานทางการศึกษา ด้านการรับสมัคร ด้านการประชาสัมพันธ์ และแต่ละด้านมีรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับรายข้อก่อนหลังตามลำดับค่าเฉลี่ยของรายด้านจากมากไปหาน้อยคือ เห็นว่า ความสอดคล้องของข้อสอบกับ เนื้อหา /กิจกรรมรายวิชาที่เรียน การเชิญผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญมาเป็นวิทยากรเฉพาะเรื่องในการเรียนการสอน การได้รับหลักฐานทางการศึกษา จากเจ้าหน้าที่ตามวันเวลานัดหมาย เมื่อเกิดปัญหาผู้สมัครสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ได้อย่างสะดวก มีการแนะแนวการเรียนต่อที่ศูนย์ฯ แก่แก่นักเรียน ม.ต้นก่อนสำเร็จการศึกษาทุกปีส่วนที่เหลืออีก 1 ด้านคือด้านบุคลากร เห็นว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย โดยมีรายข้อที่เห็นว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านนี้ คือ ความสมดุลของจำนวนภาระงานต่อ

เจ้าหน้าที่/บุคลากรศูนย์ฯรายบุคคล รองลงมาคือ การได้อบรมสัมมนาเพื่อพัฒนางานในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และบุคลากรศูนย์ฯ

3. ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการศึกษาต่อของระบบของเยาวชนของศูนย์การศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต คือ 1) ควรเพิ่มอัตรากำลังด้านบุคลากรและเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ให้เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาและไม่ควรมอบหมายให้ทำงานหลายหน้าที่ 2) ศูนย์ฯควรได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพให้มีคุณภาพเท่าเทียมกับการเรียนในระบบ 3) ควรนำผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพและนักศึกษาจากศูนย์ฯ ที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ มาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหลายช่องทางเพื่อจูงใจเยาวชนให้เรียนต่อที่ศูนย์ฯ 4) จัดให้มีการแนะแนวการเรียนต่อที่ศูนย์ฯแก่นักเรียน ม.ต้นก่อนสำเร็จการศึกษาทุกปี 5) บุคลากรและเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯควรได้รับการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้และงานในหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ 6) ศูนย์ฯควรเป็นผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อแสดงศักยภาพและความนิยมในชุมชน 7) ศูนย์ฯควรปรับปรุงชุดการเรียนและ แหล่งค้นคว้า เช่น ห้องสมุด ศูนย์ ICT ให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย 8) ศูนย์ฯควรจัดให้มีการเรียนกวดวิชาเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย 9) เพิ่มเงินทุนและแหล่งกักเก็บแก่นักศึกษาศูนย์ฯที่ขาดแคลน โดยจัดระเบียบการกักเก็บให้เป็นระบบและทั่วถึง และ 10) ศูนย์ฯควรใช้สื่อหลายช่องทางในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม และการรับสมัครนักศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่ในชุมชน เช่น วิทยุชุมชน โทรทัศน์ เว็บไซต์ แผ่นพับ ไปรษณีย์ ป้ายโฆษณา เป็นต้น

แผนพัฒนาแนวทางส่งเสริมการศึกษาต่อของระบบของเยาวชนของศูนย์การศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต มี 2 แผนคือ แผนพัฒนาสำหรับชาวบ้านและสำหรับศูนย์ฯ

3.1 แผนพัฒนาแนวทางส่งเสริมการศึกษาต่อของระบบของเยาวชนของศูนย์การศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต สำหรับชาวบ้านเกาะสิเหร่ มีดังนี้ 1) แผนปฏิบัติการ การกระจายข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของศูนย์ฯ โดยการบอกต่อของตัวแทนชาวบ้าน ผู้ปกครอง นักเรียนและนักศึกษาของศูนย์ฯ 2) แผนปฏิบัติการจัดประชุมลูกบ้านของผู้ใหญ่บ้าน โดยผู้ใหญ่บ้านจะจัดประชุมและแจ้งข่าวสารการรับสมัคร การจัดกิจกรรมและการเคลื่อนไหวต่างๆของศูนย์ฯ ให้ชาวบ้านในชุมชนทราบทุกระยะ 3) แผนปฏิบัติการออกอากาศแจ้งข่าวสารของศูนย์ฯทางวิทยุชุมชนของหมู่บ้าน โดยจะประกาศแจ้งข่าวสารการรับสมัคร การจัดกิจกรรมและการเคลื่อนไหวต่างๆ ของศูนย์ฯให้ชาวบ้านในชุมชนทราบทุกระยะ 4) แผนเชิญบุคลากร/นักศึกษาศูนย์ฯ ของผู้ใหญ่บ้าน มาร่วมประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับศูนย์ฯในการจัดประชุมลูกบ้าน ตามวาระโอกาสอันควร

3.2 แผนพัฒนาแนวทางส่งเสริมการศึกษาต่อของระบบของเยาวชนของศูนย์การศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต สำหรับศูนย์ฯ โดยศูนย์ฯควรมีโครงการส่งเสริมการศึกษาต่อของระบบของเยาวชนฯ ดังนี้

1) โครงการแนะแนวการศึกษาต่อของศูนย์ฯ โดยศูนย์ฯจัดการแนะแนวไปตามโรงเรียนต่างๆ ก่อนสิ้นปีการศึกษาเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ กระตุ้นให้นักเรียนในระบบ สนใจที่จะศึกษาต่อของระบบที่ศูนย์ฯ 2) โครงการ “กวดวิชา ดิวเข้มนักศึกษาศูนย์ฯมุ่งสู่มหาวิทยาลัย” 3) โครงการ “แนะนำเผยแพร่ชื่อเสียงบุคลากร/นักศึกษาของศูนย์ฯ ต่อสังคม” เช่น การนำบุคลากร/นักศึกษาของศูนย์ฯ ที่ทำชื่อเสียง/สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ หรือนักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในด้านการเรียน การกีฬา การประกอบอาชีพ มาเผยแพร่ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคม ผ่านสื่อหลายช่องทาง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ฯลฯ 4) โครงการ “ประสานสัมพันธ์ส่งเสริมวัฒนธรรมนำกิจกรรมชุมชน” โดยศูนย์ฯ เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการส่งเสริมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมชนบประเพณีในชุมชน เช่น งานลอยกระทง การแห่เทียนเข้าพรรษา การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านในชุมชนกับศูนย์ฯ เป็นต้น

คำสำคัญ การศึกษานอกระบบ ศูนย์การศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เยาวชน

Abstract

The objectives of the research are 1) to collect the causes as to why the youths have some negative attitude towards PNEC 2) to study six areas of operation: advertisement, application system, learning system, registration and authorization of the degree certificate, evaluation, and personnel in the center, 3) to provide the suggestions on the Promotion of the Youth Extension Non-Formal Education of PNEC. The research found that

1. The causes as to why the number of the students at Phuket Non-Formal Education Center (PNEC) is in order of importance 1) poor family, the parents prefer their children to work rather than to study at PNEC. 2) the social acceptance that the formal education is much better than the non-formal one. 3) when the poor family has a better living, the parents prefer their children to study at a formal education school. 4) Youths prefer studying at a vocational college rather than at PNEC, because it is much easier to find a job after college. 5) the public transportation is now better; the youths from remote areas can come to the school in the city easily. 6) the formal education provides more opportunity in modern and alternative learning than the non-formal. 7) youths are afraid that they will not be able to pass the entrance exam for university because the non-formal education curriculum is too narrow and limited. 8) lack of inspiration and motivation for further study at PNEC. 9) PNEC's lack of sufficient budget, and 10) the advertisement of PNEC did not cover the service areas.

2. Generally, the stakeholders; youths, parents, students, and personnel at PNEC think that the levels of PNEC's operating system are substandard and unsatisfactory. Considering each level from the most significant to the least: evaluation, learning management, registration and authorization of the degree certificate, application system, and advertisement are in the average level. The personnel are at a low level, which is because of the imbalance between the personnel and their responsibilities, less participation in seminars or trainings by the personnel. Finally, the lowest levels of PNEC's operating system are harmony and differences between the exam and the course contents, less invitations to local scholars, experts, or retired officers to teach or share their experiences and ideas, untimely authorization of the degree certificate, inconvenient to communicate between the applicants and the officers at the Center, and annually education advice for junior high school students.

3. The suggestions for further non-formal study at PNEC are that 1) the work force personnel should be increased so that they can deal with the students without too much work, 2) the sufficient budget should be provided to PNEC in order to improve the learning system as well as the formal education school, 3) the successful students from PNEC should be invited to share their experiences and to inspire the other students to keep studying at the center, 4) provide annual education advice to junior high school students, 5) provide training or seminars for the personnel working for the Center regularly, 6) PNEC should be a leader in any activity held in the community in order to show its potentiality and popularity, 7) learning resources such as a library and ITC center should be improved, 8) PNEC should provide an intensive tuition for the students before the university entrance exams, 9) sufficient education loans should be provided so that every student

can have sufficient funding 10) PNEC should advertise and promote the Center through various medias, for example; local radio, television. 4.2.1. The project of n, websites, brochures, advertising boards, etc.

4. The conceptual direction on the promotion of the youth extension to non-formal education of Phuket Non-Formal Education Center from discussion and dialogue with the villagers at Ban Koh Sireh is divided into two plans:

4.1 Plan for villagers 1) The operating plan of the Center and its activities will be advertised by the representatives of the villagers, the villagers, the parents, and the students of PNEC. 2) The operating plan of the villagers' meetings is run by the village leaders. They will tell people, promote, and advertise the activities, application, and update news run by the Center. 3) The operating plan of local radio broadcasting will promote and advertise updated news, applications, and activities of PNEC. 4) The project of invitation the person/the students of PNEC of the villagers' meetings, to lecture about PNEC, are run by the village leaders along an opportunity.

4.2. Plan for PNEC 1) The project of Further Education Advice for Youth will be held in different schools before the end of the academic year annually in order to interest and inspire the students to study at PNEC 2) The project of Intensive Tuition for PNEC's Students before the entrance exams 3) The project of broadcasting and propagating the successful students from the Center through various medias. 4) The project of Cultural Promotion. PNEC is the leader in all cultural and local activities such as Loy Krathong and local sports, held in the community in order to strengthen and empower the participation and harmony between the Center and the people in the particular community.

Keywords Non-Formal Education, Youth Extension, Phuket Non-Formal Education Center, Muang District, Phuket Province

1. บทนำ

ปัจจุบัน สังคมไทยตระหนักแล้วว่า การศึกษาทำให้ประชาชนและประเทศชาติก้าวหน้า และเสริมสร้างให้ประเทศมั่นคง เพราะเมื่อประชาชนมีความรู้ ทำให้การขับเคลื่อนพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการศึกษา การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้รัฐต้องปฏิรูปการศึกษาและตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้นเพื่อยกระดับปรับความรู้ด้านการศึกษาของประชาชนทั้งในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 43 ว่าเป็นสิทธิของบุคคลเสมอกันที่จะได้รับการศึกษาที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ ทั้งนี้

เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวดำรงชีวิตในสังคมและอยู่ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีความสุข

การศึกษานอกระบบ ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 15 (2) และ (3) ว่าเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม (3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ